

АНАЛИЗА БИЛАНСА

Додатак „Народном Благостању“

БРОЈ 20

БЕОГРАД, 20. МАЈ 1939.

ГОДИНА XI

Садржај:

- »Rosija-Fonsijer« друштво за осигурање и reosiguranje у Beogradу
- Уједињено осигуравајуће акционарско друштво »Vardar—Herceg Bosna—Triglav« у Beogradу
- »Srbija« прво српско друштво за осигурање у Beogradу

»ROSIJA-FONSIER DRUŠTVO ZA OSIGURANJE I REOSIGURANJE U BEOGRADU

Bilansi naših velikih osiguravajućih društava izlaze jednovremeno. Iz njih se vidi da je osiguravajući posao bio pod uplivom privrednog poleta i da je gotovo u svim granama napredovao. Izuzetak je činilo elementarno osiguranje koje je pokazalo kod privatnih osiguravajućih društava opadanje, zbog uvođenja prinudnog osiguranja grada u Dunavskoj i Savskoj banovini. Poslovi su se kod »Rosija-Fonsier« razvijali odlično, iako se u drugoj polovini godine imalo boriti sa znatnim teškoćama prouzrokovane ratnom psihozom. Ono je imalo dva teška gubitka. Jedan od osnivača društva i ujedno dugogodišnji predsednik g. dr Bogdan Marković preminuo je u prošloj godini. I dugogodišnji generalni direktor g. Đura Paunković, koji je imao najveće zasluge za društvo, umro je u prošloj godini.

Struktura obrtnog kapitala »Rosija-Fonsier« vidi se iz donje tablice:

Aktiva	Račun izravnanja			
	1935	1936	1937	1938
	u hilj. din.			
Gotovina	8.906	9.896	10.534	12.726
Nepokretnosti	22.847	22.847	22.847	22.966
Hartije od vredn. po Uredbi o nadz.	—	—	—	12.279
Hartije od vrednosti	5.945	6.354	11.432	629
Hipotekarni zajmovi	1.899	2.552	1.740	1.853
Zajmovi na polise života	8.166	8.914	9.243	10.199
Filijale, zast. i agenti	8.980	9.012	8.320	7.182
Tek. rač. osig. društva	2.583	3.235	3.713	4.309
Depo osig. društva	1.370	1.478	1.317	1.389
Razni dužnici	1.734	1.063	1.055	508
Inventar po otpisu	190	171	154	139
Kaucije	115	115	115	115
Pasiva				
Glavnica	5.000	5.000	5.000	5.000
Rezervni fond	50	50	50	50
Rezervne premije života	47.493	51.059	54.774	58.265
Prenosne premije života	2.789	2.558	2.918	3.159
Rezerva neisp. šteta života	1.064	1.386	1.557	1.782
Rezervne premije požara	1.337	1.389	1.353	1.376
Rezerva neisp. šteta požara	597	519	572	405
Rez. prem. elementara	439	481	535	620
Rezerv. šteta elementara	316	351	417	382
Tek. rač. osig. društava	461	412	438	282
Depoi osig. društava	1.666	1.762	1.904	2.011
Razni poverioci	106	121	126	77
Polagači kaucija	115	115	115	115
Dobitak	278	429	709	759
Zbir bilansa	61.734	65.638	70.470	74.283

Kod osiguravajućih društava obično sopstveni kapital igra neznatnu ulogu. Tako i kod »Rosija-Fonsier« glavnica iznosi svega 5 mil. din. kroz poslednje četiri godine, a rezervni fond 50.000 din. Ali su zato rezerve premija života, koji zapravo predstavljaju obavezu prema osiguranicima za slučaj smrti ili doživljenja i obrazovane su od prihoda iz premija, dostigle više nego desetostruki iznos sopstvenih sredstava. Rezervne premije života po svom karakteru predstavljaju obaveze prosečno dužeg roka. One se obrazuju po tablicama verovatne smrtnosti, koje su sastavljene po najsavršenijim metodama osiguravajuće matematike, tako da su iznenađenja gotovo isključena. Rezervne premije života porasle su sa 47,5 mil. din. preko 51 mil., 55 mil. na 58,3 mil. din. Poslovni volumen društva se usled toga znatno povećao, kao što ćemo videti donije iz analize aktivnih pozicija. Rezervne premije pokazuju porast i u ostalim granama osiguranja. Tako su rezervne premije požara iznosile 1,38 mil. din. prema 1,35 mil., 1,38 mil. i 1,3 mil. u prethodnim godinama i rezervne premije elementara 620.000 prema 535.000, 481.000 i 434.000 din. U pasivi se nalaze rezervisane štete u svim granama osiguranja. To su prolazne pasive, štete koje su već nastale i dospele za isplatu, ali još nisu isplaćene. Isti karakter imaju i prenosne premije u konkretnom slučaju — one života, za deo koji je priznat u narednoj godini. Prenosne premije života su veće nego u ranijim godinama zbog porasta osigurane svote i iznosile 3,2 mil. din. prema 2,9 mil., 2,6 mil. i 2,8 mil. u prethodnim godinama. Rezervna šteta života takode je veća i iznosi 1,8 mil., prema 1,5 mil., 1,4 mil. i 1 mil. din. požara 405.000, prema 572.000, 519.000 i 597.000 i elementara 382.000, prema 417.000, 351.000 i 316.000. Obaveze prema osiguravajućim društvima su neznatne i iznose svega 282.000 prema 438.000 u prethodnoj godini. Veći iznos predstavlja depo osiguravajućih društava, okruglo 2 mil. u poslednjim dvema godinama prema 1,8 u 1936 i 1,7 u 1937. Razni poverioci iznose 77.000 prema 126.000, 121.000 i 106.000 din. u ranijim godinama. U aktivi i pasivi sa jednakim iznosom 115.000 din. kroz poslednje četiri godine navedene su kaucije.

»Rosija-Fonsier« drži se običaja najvećih osiguravajućih društava i najveći deo svojih sretstava i rezervnih premija plasirala je u nepokretnosti, čija je vrednost u prošloj godini nešto porasla na 22,9 mil. prema 22,8 mil. u prethodnim trima godinama. U poslednjim godinama jače su porasle hartije od vrednosti, koje se od 1938 g. vode u dvema pozicijama, i to: »hartije od vrednosti po uredbi o nadzoru« i »hartije od vrednosti«. U prvoj poziciji se nalaze samo državom garantovane hartije od vrednosti u iznosu od 12,3 mil. din. Druga pozicija, u kojoj su verovatno oni papiri koji po uredbi ne mogu se upotrebiti za zakonom obavezni plasman, iznosi 629.000 prema 11,4 mil., 6,4 mil. i 6 mil. din. Očigledno je, da je najveći deo hartija od vrednosti prenet u novu poziciju, koja je sama veća nego što je bio stok hartija od vrednosti u 1937 g. i u ranijim godinama. Najveći deo novih

prostog razloga što se najveći deo prihoda od premijskih rezervi obračunava u opštem delu.

Odeljenje požara. I ove godine pokazuje odeljenje požara znatan višak od 2.2 mil. prema 2 mil. din. U ovom slučaju gde rezervne i prenosne premije ne igraju tako veliku ulogu, on se može smatrati kao merilo uspešnog rada odeljenja.

Prihodi	1935	1936	1937	1938
		u hilj. dinara		
Rez. prem. iz proš. god.	1.587	1.337	1.389	1.353
Rez. štete iz proš. god.	884	597	519	572
Premije	6.792	7.232	7.276	7.581
Dažbine	1.114	1.154	1.260	1.340
Rashodi				
Premije reosiguranja	3.489	3.665	3.894	4.141
Neto šteta	1.922	1.739	1.711	1.793
Neto provizije	890	929	897	917
Rez. premije na kr. g.	1.336	1.389	1.353	1.376
Rez. šteta na kr. g.	597	519	471	405
Višak prihoda	2.141	2.077	2.018	2.214
Zbir prihoda	10.376	10.319	10.444	10.846

Prihodi od premija povećali su se sa 7.3 mil. din. na 7.6 mil., a sa njima paralelno i dažbine sa 1.26 mil. na 1.34 mil. Reosiguračima je ustupljen udeo od 4.1 mil. din. prema 3.89 mil. din. Ali porast prihoda od premija bio je veći, zbog čega je i višak prihoda u porastu. Procentualni odnos šteta i provizija u neto premijama bio je 56.7% u prošloj godini, što je najpovoljnije za poslednjih pet godina.

Godina	Premije i dažbine	Štete i provizije	%
1934	5.133	2.746	53.8
1935	4.417	2.812	53.6
1936	4.721	2.668	56.5
1937	4.643	2.608	56.1
1938	4.780	2.710	56.7

Ostale grane elementarnog osiguranja. Društvo se bavi i osiguranjem od provalne krađe, nesrećnih slučajeva, zakonske odgovornosti, kaska automobila, stakla, transporta i grada. Prihodi od premija su u prošloj godini bili nešto manji nego u ranijim godinama, kao što smo već naveli, zbog uvođenja obaveznog osiguranja u Savskoj i Dunavskoj banovini.

Prihodi	1935	1936	1937	1938
		u hilj. din.		
Rez. prem. i štete iz prošle godine	884	750	833	953
Premije	2.671	3.254	3.660	3.539
Dažbine	340	412	464	423
Rashodi				
Premije reosiguranja	1.448	1.713	2.021	1.751
Neto štete	737	790	817	847
Neto provizije	160	211	213	278
Rez. prem. i šteta na kraju godine	750	832	952	1.002
Višak prihoda	801	869	954	37
Zbir prihoda	3.896	4.416	4.957	4.915

Premije su iznosile 3.5 mil. din. prema 3.7 mil. u 1937 god. Udeo reosigurača je smanjen u 1937 g. sa 2 na 1.75 mil. din., odnosno sa 55% na 50%. Šteta je bila nešto veća nego u ranijim godinama i iznosila je 847.000 din. Zbog nepovoljnih okolnosti pod kojima je odeljenje radilo u prošloj godini višak prihoda je smanjen sa 954.000 na 37.000 din.

U najvažnijim granama osiguravajućeg posla »Rosija-Fonsier« pokazala je napredak u 1938 g. Nazadovanje po-

slova u osiguranju grada nije se jače osetilo, zbog toga što se posao u ostalim granama znatno povećao.

Članovi upravnog odbora u 1938 g. bili su g. g.: † d-r Bogdan Marković, predsednik; A. Bilinin, J. Janović, prof. d-r Leon Kojen, I. Poselt, d-r Fridesi dio Rattalma, M. Antić, Sv. Godevac, Tihomir Panić i † Đura Paunković.

U nadzornom odboru su g. g.: Gojko Đermanović, Karlo Kun i Velimir Ristić. Generalni direktor bio je pokojni g. Đura Paunković i g. Milutin Tešić.

UJEDINJENO OSIGURAVAJUĆE AKCIONARSKO DRUŠTVO »VARDAR—HERCEG BOSNA—TRIGLAV« U BEOGRADU

Iako su se prilike kako u privrednom tako i u političkom pogledu u svetu u toku prošle godine pogoršale, ipak je Ujedinjeno osiguravajuće društvo i u 1938 pokazivalo opet značajno napredovanje. Prihodi od premija i dažbina u prošloj godini ovde su iznicali 37,6 mil. dinara i bili su za preko 1,4 mil. din. veći nego u 1937. Pri tome su troškovi pokazivali samo neznatno povećanje, tako da je postotak koštanja poslova čpet smanjen. Procenat šteta u svima granama kretao se je u normalnim granicama. U elementaru je čak i smanjen. U analizi bilansa za 1937 naglasili smo da je Ujedinjeno osiguravajuće društvo za tu godinu platilo i dividendu, prvi put otkada ono postoji u svom sadašnjem obliku. Dividenda od 4½, jednako kao i u 1937, plaća se i za prošlu godinu.

Našim čitaocima je već poznato, da je Ujedinjeno osiguravajuće a. d. nastalo krajem 1933 fuzijom triju naših vrlo prospernih osiguravajućih društava, od kojih su dva imala svoje sedišta u Beogradu (Vardar a. d. i Herceg-Bosna a. d.), a jedno u Zagrebu (Triglav a. d.). Ta su društva, od kojih je najstarije osnovano još 1910, i pre fuzije kroz čitav niz godina održavala uske međusobne poslovne veze. Fuzijom je stvoreno jedno preduzeće koje po volumenu svojih poslova i visini garantnih sretstava dolazi među najveća domaća osiguravajuća društva.

Rashodi	Račun gubitka i dobitka			
	1935	1936	1937	1938
	u hiljadama dinara			
Štete elementara	3.133	3.636	3.261	3.244
Štete života	2.050	2.409	2.351	2.616
Otkupi pol. života	2.081	2.400	3.533	3.418
Provizije i troškovi	10.787	10.361	10.952	11.174
Premije reos. elem.	12.350	12.254	12.958	13.616
Premije reos. života	2.927	2.520	2.519	2.551
Otpisi	2.111	930	701	652
Rez. premija element.	2.044	2.042	2.144	2.222
Rez. premija života	36.056	43.099	45.656	49.393
Prenosne premije	1.181	1.656	1.931	1.348
Rezerv. štete elem.	2.901	2.380	1.952	1.648
Rezerv. štete života	341	575	655	987
Dobitak	310	315	443	510
Prihodi				
Prenos dobitka	461	245	248	109
Prenos rez. prem. elem.	2.304	2.044	2.042	2.144
Prenos rez. prem. života	35.687	36.959	43.099	45.656
Preuzeta rez. prem. živ.	—	3.954	—	—
Prenos rez. štete elem.	3.170	2.901	2.380	1.952
Prenos rez. štete života	475	341	575	655
Prenosne premije	1.181	1.181	1.656	1.931
Premija elem. (bruto)	17.564	17.598	18.580	19.337
Premija života (bruto)	10.631	10.876	12.405	12.697
Dažbine elem. i života	4.655	4.630	5.064	5.450
Prihodi od kapitala	3.194	2.852	3.007	3.449
Zbir prih. ili rashoda	79.173	83.579	89.057	93.380

Od kraja 1935 prihodi od premija elementara pokazuju stalnu tendenciju porasta. U 1938 iznosili su 19,33 miliona, za 760 hilj. dinara više nego u prethodnoj godini i skoro 2 mil. više nego u 1935. Treba primetiti da su ovdje na strani prihoda premije iskazane »bruto«; deo premija ustupljenih reosiguraču iskazan je među rashodima, a iznos 13,6 mil. prema 12,96 mil. u prethodnoj i 12,35 mil. u 1935 godini.

Bruto-premije u pojedinim godinama elementara ovako su se kretale (u hiljadama dinara):

Godina	1935	1936	1937	1938
Požar i šomaž	10.456	10.205	10.446	11.138
Provalna krađa	655	685	686	697
Staklo	156	172	166	189
Nezgode, jemstvo itd.	2.315	2.662	3.000	3.363
Transport	3.494	3.240	3.539	3.259
Grad (tuča)	488	633	743	690
Ukupno	17.564	17.598	18.580	19.336

Najvažnija grana u odelenju elementarnih osiguranja je požar i šomaž. Na tu granu otpadalo je u prošloj godini 57,6% bruto-premija ukupnog elementara (prema 56% u 1937 godini, 58% u 1936 i 60% u 1935). Zatim dolaze »nepogode, jamstvo, auto i lom mašina« sa 17,4%, transportno osiguranje sa 17,2%, provalna krađa i grad sa po 2,4%, a na poslednjem mestu nalazi se osiguranje stakla, na koje je otpadao 1% od ukupnih premija elementara. U odnosu na prethodnu godinu smanjeni su prihodi od premija u grani transportnog osiguranja i u grani osiguranja protiv grada. U ostalim granama prihodi od premija pokazuju i dalje tendenciju porasta.

Štete elementara u procentima neto-premija i dažbina ovako izgledaju (u hilj. din.):

Godina	Premije i dažbine	Neto-štete	u %
1933	17.662	9.913	56,1
1934	13.221	4.695	35,5
1935	9.830	3.133	31,9
1936	9.828	3.636	37,0
1937	10.485	3.261	31,1
1938	10.957	3.243	30,0

Procenat šteta u prošloj godini iznosi 30,0% prema 31,1% u prethodnoj i 37,0% u 1936 godini. To je uopšte najpovoljniji procenat šteta koje je ikada zabeležen otkada Ujedinjeno osiguravajuće društvo postoji u svom sadašnjem obliku. Rezervisane (t.j. prijavljene a još neisplaćene) štete takode su manje nego u ma kojoj ranijoj godini. To nam pokazuje da je kvalitet portfelja odličan.

Potpuno zadovoljavaju i podaci koji se odnose na životno osiguranje.

Poslovi životnog osiguranja

God.	Nove polise	Nova dukcija	pro-tek i storno	Otkupi, is-tal kr. god.	Osig. kapi-premije	Bruto premije
	u mil.	u mil.	u mil.	u mil.	u mil.	hilj. din.
1933	—	—	—	212,5	9.399	
1934	2.415	52,0	51,0	213,5	9.753	
1935	3.399	69,5	44,0	238,9	10.631	
1936	2.948	68,2	47,6	259,5	10.876	
1937	2.951	68,9	48,4	280,0	12.405	
1938	2.124	56,4	43,1	293,3	12.697	

Osigurana glavница dostigla je visinu od 293,3 miliona dinara. Prošlogodišnja nova produkcija bila je nešto slabija nego u toku nekoliko prethodnih godina, što je i razumljivo

s obzirom na neizvesnost koja se bila javila u vezi sa prošlogodišnjom međunarodnim političkim događajima. Međutim, treba naglasiti da su prošle godine i otkupi polisa, istek i storno, bili manji nego u 1937 i u ranijim godinama. Inače, smrtnost je i prošle godine, kao i uvek do sada, bila stalno ispod matematski predviđene visine.

Prihodi od premija u odelenju životnih osiguranja iznosili su 12,7 miliona i bili su za oko 300 hilj. din. veći nego u 1937, Reosiguraču je ustupljeno oko 20% odnosno 2,55 mil. din. Efekat reosiguranja je za Ujedinjeno osiguravajuće društvo povoljan, kako kod životnog, tako i kod elementarnih osiguranja.

Račun izravnjanja

Aktiva	1935 1936 1937 1938			
	u hiljadama dinara			
Blagajna	6.066	5.720	3.895	2.537
Novčani zavodi	8.672	7.454	12.073	19.517
Hartije od vrednosti	12.892	14.332	14.879	14.210
Nepokretnosti	21.382	21.029	23.049	22.580
Zajmovi pol. života	10.738	12.465	11.678	13.075
Hipotekarni zajmovi	6.520	5.677	4.280	2.329
Osiguravajuća društva	2.726	3.319	2.918	2.876
Filijale	10.415	9.657	8.383	8.432
Inventar	451	350	300	250
Razno	170	76	—	—
Pasiva				
Glavnica	6.000	6.000	6.000	6.000
Rezervni fond	1.658	1.809	1.959	2.125
Penzioni fond	3.740	3.880	4.052	4.286
Rez. i pren. premije	40.181	46.797	49.731	52.963
Depo prem. rez. reosig.	17.679	13.720	13.930	14.706
Rezerva za štete	3.242	2.955	2.607	2.635
Osig. i reosig. društva	7.223	4.603	2.265	2.449
Razno	—	—	468	132
Čista dobit	310	315	443	510
Zbir bilansa	80.032	80.080	81.455	85.806

Zbir bilansa dostigao je visinu od 85,8 mil. i krajem 1938 bio je za skoro 4,4 miliona veći nego u 1937 godini. Na strani pasive vidimo da je to u prvom redu izazvano povećanjem rezervnih i prenosnih premija, sa 49,73 mil. u 1937 na 52,96 mil. din. krajem 1938. I depo premijskih rezervi reosigurača povećan je za oko 800 hilj. din., na 14,7 mil. Rezerva za štete iznosi 2,6 mil. glavница je ostala nepromenjena sa 6 mil. din., a rezervni fond je povećan za 166 hilj., na 2,12 mil. Ukupna garantna sredstva iznose 78,5 miliona dinara. U pasivi postoje još samo dve pozicije: penzioni fond, koji je iskazan sa 4,28 miliona i tekući račun osiguravajućih i reosiguravajućih društava, koji iznose 2,45 mil. din.

Društvo posvećuje naročitu brigu upravljanju društvenom imovinom. Raspoloživa sredstva plasirana su u smislu propisa Uredbe nad osiguravajućim društvima i pravilnika koji su na osnovu nje u toku prošle godine izdati. Uostalom, bitnijih promena u aktivni nema. To nam pokazuje da je Ujedinjeno osiguravajuće društvo i pre pomenute Uredbe raspoloživa sredstva plasiralo na način koji odgovara interesima osiguranika. Povećan je ulog kod novčanih zavoda sa 12 mil. u 1937 na 19,5 mil. u 1938. Gotovina u blagajni iznosi 2,5 mil., za 1,3 mil. manje nego u prethodnoj godini. Hartije od vrednosti su takode nešto manje i iznose 14,2 mil. Nepokretnosti su smanjene usled otpisa sa 23 mil. u 1937 na 22,5 mil.

din. u 1938. Kod zajmova na polise postoji povećanje od 1,4 mil., ali su hipotekarni zajmovi smanjeni za 1,9 mil. din. Aktivni tekući računi iskazani su sa 2,8 mil., a potraživanje od filijala (inkaso itd.) sa 8,4 mil. Vrlo rigorozno se vodi računa i o podeli rizika i o likvidnosti. U nepokretnosti je plasirano oko 26% raspoloživih sredstava, u zajmove na polise života i hipotekarne zajmove oko 18%, na gotovinu u blagajni i uloge kod novčanih zavoda otpada oko 26%, a na hartije od vrednosti oko 16% obrtnog kapitala.

Posle otpisa od dinara 491 hilj. na nepokretnostima i 161 hilj. na inventaru ostao je čisti dobitak od 510 hilj. din. Plaća se 4% dividenda u ukupnom iznosu od 240 hilj. Iznos od 103 hilj. dotiran je rezervnom fondu, a ostatak od 163 hilj. prenet je na novi račun.

U upravi su gospoda: D-r Božidar Čerović (pretsednik), Josip Lukman (potpretsednik), Emerih Balaban, d-r Milan Božić, Teodor Gergelj, Ernst Hope, Ivan Hribar, Gustav Matfeld, Oskar Mauer i d-r Vladimir Spevec. U nadzornom odboru se nalaze g.g.: Rista Ognjanović (pretsednik), Eugen Balog, Marko Bauer, Manojlo Čelović, Franc Knebl i Vitomir Konstantinović.

»SRBIJA« PRVO SRPSKO DRUŠTVO ZA OSIGURANJE U BEOGRADU

Prošlogodišnje poslovanje »Srbije« prvog srpskog društva za osiguranje u Beogradu završeno je sa potpuno zadovoljavajućim rezultatom. Prihod od ukupnih premija kao i onih zadržanih za sopstveni račun bio je ponovo u porastu. Uprava napominje u svom poslednjem izveštaju da je u 1938, kao i ranijih godina, nastojala da poslovanje produži po načelima koja su se u prošlosti pokazala kao dobra. Iako je društvo imalo vidnog uspeha u svojoj težnji za proširenjem obima poslova, ipak ono nije nikako otstupilo od osnovnih zahteva zdravog poslovanja: od obazrivosti pri preuzimanju rizika i postupnosti pri investiranju u svrhu razvijanja poslova. Posle 34 godine skroz obazrivog i u svakom pogledu ispravnog poslovanja, »Srbija« nije ni mogla ni htela da pođe putem koji ne bi obezbeđivao punu bezbednost kako osiguranicima, tako i akcionarima.

Zbir osiguranih glavnica po pojedinim granama, odnosno zbir vrednosti polisa koje su bile na snazi u pojedinim godinama, iznosio je (u milionima dinara):

Krajem	Život	Nesr. sl.	Požar	Uzgr. grane	Ukupno
1930	47,0	30,1	2.690,1	218,4	2.985,8
1931	62,6	40,7	2.920,7	233,6	3.257,6
1932	74,1	50,8	2.847,4	208,6	3.181,0
1933	75,2	46,0	2.707,9	155,9	2.985,0
1934	79,6	39,0	2.709,4	157,4	2.985,4
1935	88,9	37,3	2.649,6	220,3	2.996,1
1936	95,5	31,1	2.608,7	216,3	2.951,6
1937	97,9	36,8	2.605,1	267,9	3.007,7
1938	101,3	56,8	2.686,9	276,8	3.121,9

Maksimalno stanje osiguranih glavnica zabeleženo je krajem 1931 godine sa 3,26 milijarde. U vezi sa privrednom krizom ovaj volumen se je posle toga sve do kraja 1936 postepeno smanjivao, u prvom redu zbog smanjivanja zbira osiguranih glavnica u grani požara. Ukupno smanjenje u svim granama od 1931 do kraja 1936 bilo je ipak relativno neznatno, jer nije dostiglo ni 10% od maksimalnog stanja iz 1931. U grani osiguranja života nazadovanja uopšte nije bilo. Krajem 1929 osigurane glavnice u ovoj grani iznosile su samo 32 miliona. Posle toga su se stalno povećavale i krajem 1938 dostigle su visinu od 101,3 miliona, što znači da su u među-

vremenu više nego utrostručene. Opadanje osiguranih glavnica kod »požara« prošle godine je prestalo. Šta više, došlo je opet do povećanja od preko 80 miliona, tako da su osigurane glavnice u ovoj grani krajem 1938 bile još samo za 20 miliona dinara manje nego krajem 1933. To znači da je u prošloj godini gotovo u celosti nadoknaden ispad iz četiri prethodne godine. Povoljan razvitak pokazuju i grane osiguranja protiv nesrećnih slučajeva i uzgredne grane. U prvoj osigurane glavnice porasle su u toku prošle godine za 20 miliona, sa 36,8 mil. din. krajem 1937 na 56,8 miliona dinara krajem 1938 godine. Osigurane glavnice kod uzgrednih grana porasle su sa 267,9 miliona u 1937 na 276,8 miliona dinara krajem 1938. To potpuno zadovoljava.

Račun gubitka i dobitka za poslednje četiri godine u neto-ciframa, dakle po odbitku udela reosigurača, ovako izgleda:

Prihodi	Račun gubitka i dobitka			
	1935	1936	1937	1938
	u hiljadama dinara			
Prenos dobitka	60	40	88	25
Rez. i pren. premije	20.459	21.825	23.567	24.630
Rezervisane štete	607	776	968	880
Premije neto	4.993	5.497	5.597	5.758
Dažbine	966	950	1.020	1.115
Kamate	1.879	1.962	2.077	2.193
Od nepokretnosti	1.683	1.676	1.672	1.682
Razni prihodi	30	24	10	967
Rashodi				
Isplaćene štete	834	724	1.294	1.240
Islpl. doživ. osiguranja	436	613	785	552
Otkupljene polise	441	413	545	536
Vraćene premije	6	5	11	1
Kamata	109	116	130	165
Režijski troškovi	3.921	3.971	4.295	4.364
Otpisi	146	173	140	187
Vatrogasna taksa	—	60	60	54
Rez. i pren. premije	21.809	23.567	24.630	26.710
Rezervisane štete	776	968	880	1.059
Opštem rez. fondu	150	—	—	—
Čista dobit	2.049	2.140	2.228	2.382
Zbir prihoda i rashoda	30.677	32.751	35.000	37.250

Zbir prihoda pokazuje stalnu tendenciju porasta. Krajem prošle godine on je iskazan sa 37,25 miliona dinara. Od toga otpada 25,5 miliona na prenos rezervnih i prenosnih premija i rezerve za štete, a 11,7 miliona dinara na prihode iz prošle godine. Prihodi od premija, »neto«, koji su u 1933 bili najniži sa 4,3 miliona, u 1938 dostigli su visinu od 5,76 mil. Na ime dažbina naplaćeno je u prošloj godini 1,11 mil., za 100 hilj. više nego u prethodnoj godini. I nepokretnosti donose vrlo lepu rentu, preko 20% od njihove bilansne vrednosti. Kod ovih prihoda u toku nekoliko poslednjih godina nije bilo znatnijih promena. Prihodi od kamata posle 1933 pokazuju postepenu ali stalnu tendenciju porasta. U 1938 iznosili su 2,19 miliona i bili su za 120 hilj. dinara veći nego u 1937 godini. Društvo je prošle godine imalo i raznih prihoda za skoro 1 milion dinara prema ciglo 10 hiljada u 1937. Kao što se vidi, uvećane su sve vrste prihoda.

Režijski troškovi ne pokazuju naročitih promena. U 1938 iskazani su sa 4,36 mil. din. prema 4,29 mil. u 1937. Ukupne sopstvene štete su nešto niže od onih u prethodnoj

godini. To je povoljno i tim značajnije, što su sve »bruto-štete«, osim onih u grani uzgrednih osiguranja, u poređenju sa bruto-štetama iz 1937 znatno povećane. Prema tome, prošlogodišnje povećanje ukupnih šteta palo je u celosti na teret reosiguranja. Inače, upoređenje šteta sa premijama ukazuje na veliku opreznost »Srbije« pri zaključivanju poslova i preuzimanju rizika.

Kretanje premija i šteta, po odbitku udela reosiguranja, kod pojedinih grana vidi se iz slede tablice (u hiljadama dinara):

Premije — neto	1934	1936	1937	1938
Život	2.739	3.626	3.593	3.638
Požar	1.617	1.429	1.443	1.459
Ostale grane	217	442	561	661
Ukupno	4.573	5.497	5.597	5.758
Štete — neto				
Život	300	470	570	712
Požar	208	195	482	377
Ostale grane	54	59	242	151
Ukupno	562	724	1.294	1.240
Štete u % premija				
Život	11,0	13,0	15,8	19,5
Požar	12,8	13,6	33,4	25,8
Ostale grane	24,8	13,4	43,1	23,0

Na ime premija u grani osiguranja života u prošloj godini je naplaćen iznos od 3,64 mil., a štete su iznosile 712 hilj. odnosno 19,5%. U poređenju sa prethodnom godinom ovaj procenat se je nešto pogoršao. Međutim, on je još uvek vrlo znatno ispod tehnički dozvoljenog, pa se rezultat može smatrati kao vrlo povoljan. Štete u grani »požara«, koje su u 1937 u poređenju sa prethodnom godinom pokazivale znatniji porast, u prošloj godini su opet smanjene, tako da je i odnosni procenat šteta pao sa 33,4% u 1937 na 25,8% u 1938. Inače prihodi od premija — požara ne pokazuju većih promena u poređenju sa onima iz 1937 ili 1936. Od ukupnih neto-premija otpada oko 63% na premije grane životnih osiguranja, 25% na požar i nepunih 12% na sve ostale grane.

Račun izravnanja

Aktiva	1935	1936	1937	1938
	u hiljadama dinara			
Blagajna	334	321	330	368
Tek. računi i ulozi	30.098	31.926	32.716	34.054
Nepokretnosti	8.246	8.115	7.990	7.840
Hart. od vredn. drž.	3.620	4.012	4.538	5.292
Zajmovi na polise	2.166	2.526	2.807	3.419
Inkaso i centrala	1.405	1.956	2.202	2.043
Nameštaj	38	55	50	42
Depo rez. i pren. premija	1.561	1.678	1.369	1.372
Osig. i reosig. dr.-tek. r.	—	—	1.318	2.283
Razna imovina	2.082	1.682	1.737	1.759
Pasiva				
Glavnica	10.000	10.000	10.000	10.000
Fondovi razni	7.996	8.208	8.423	8.660
Kursne razl. efekata	460	679	1.206	1.497
Premijske rezerve:				
život	20.908	23.011	24.502	26.413
požar	4.118	4.114	4.126	4.764
transport	653	715	746	734

nesr. sluč.	113	113	112	192
uzgr. grane	201	197	195	270
razne rez. života	277	257	260	263
Ukupno	(26.270)	(28.408)	(29.941)	(32.636)
Rezervisane štete	776	968	880	1.060
Tek. rač. osig. i reosig.	1.548	1.352	1.871	1.592
Razna pasiva	673	752	760	932
Tantijema	537	567	578	636
Dobit za podelu	1.290	1.338	1.400	1.458
Polagači kaucija	13.075	9.244	9.091	8.886
Zbir bilansa	62.625	61.516	64.150	67.358
Obrtni kapital	49.550	52.272	55.059	58.472

Sredstva kojima raspolaže »Srbija« stalno se povećavaju. Krajem 1938 iskazana su sa 58,47 mil. din. Od toga otpada 20,16 miliona na glavnici i sopstvene fondove, 32,16 miliona na premijske rezerve, 1,06 mil. na rezervisane štete i 4,6 mil. din. na ostalu pasivu. U odnosu na prethodnu godinu ova sredstva povećana su za 3,4 mil., od čega otpada 2,7 mil. din. na povećanje premijskih rezervi. Poznato je da su kod osiguravajućih društava sopstvena sredstva u poređenju sa tuđim sredstvima i premijskim rezervama obično sasvim neznatna. Kod »Srbije« na sopstvena sredstva, ne računajući čisti dobitak, otpada oko 35% od ukupnih. Na premijske rezerve i rezervisane štete otpada daljih 58%. To znači da »Srbija«, ako izuzmemo rezervne premije i rezervne štete, gotovo ni nema tuđih sredstava.

Oko tripetine obrtnog kapitala, naime 34,4 mil. din., otpadaju na gotovinu i potraživanja kod raznih novčanih zavoda. U prvoklasne hartije od vrednosti, gotovo isključivo državne ili one za koje garantuje država, plasirano je 5,29 mil. prema 4,5 mil. u 1937. Nepokretnosti su iskazane sa 7,84 mil., a zajmovi na polise sa 3,42 mil. din. Depo rezervnih i prenosnih premija iznosi 1,37 mil., »inkaso« 2,04 mil., aktivni tekući računi osiguravajućih i reosiguravajućih društava 2,28 mil., a razna imovina 1,76 miliona dinara. Kao što se vidi, raspoloživa sredstva su plasirana potpuno u skladu sa principima sigurnosti i podele rizika. Inače, sredstva rezervne premije života, koja su iskazana sa 26,4 miliona, ovako su plasirana: u nepokretnosti 7,48 mil., u državne hartije od vrednosti 1,27 mil., u zajmove po polisama 3,4 mil., u uloge na knjižice i tekuće račune 13,03 mil. i kao depo kod drugih društava 1,22 mil. din.

Posle obrazovanja tehničkih rezervi i pokriva potrebnih otpisa i svih režijskih troškova, prošla računska godina završena je sa čistim dobitkom od 2,38 miliona. Tome treba dodati i dobitak na kursnoj razlici efekata od 90 hilj., koji je iznos unet neposredno u odgovarajući fond. Od dobitka upotrebljeno je 236 hilj. za dotaciju specijalnom rezervnom fondu, 636 hiljada za tantijemu, 52 hilj. za dividendu osiguranicima, 1,25 miliona za dividendu akcionarima, a ostatak od 208 hilj. prenet je na novi račun. Od 1929 do 1931 dividenda akcionarima iznosila je po 15% godišnje, od 1932 do 1934 po 10%, a u toku poslednje četiri godine po 12½%.

U upravi »Srbije« prvog srpskog društva za osiguranje nalaze se gospoda: Miloš Savčić (pretsednik), Vasa U. Jovanović (potpretsednik), Krsta Lj. Miletić, Zika Janković, Aleksandar Acović, Vladeta M. Savčić, Milan Lujanović, Svetozar M. Savčić, Dušan Milijević, Milutin Stanojević i Dušan Glišić. U nadzornom odboru su gospoda: Stevan V. Gajić (pretsednik), Ljubomir Bojčević (potpretsednik), Milivoje Obradović, Dimitrije Mirković, Mihailo Ž. Janković i Milenko M. Savčić. Generalni direktor je g. Stevan M. Milovanović.